

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus III. Quæ pertineant ad formam legis humanæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

Ad 7. Respond. primò. Ibidem directè præcipi susceptionem Sacerdotii, & indirectè intentionem illud recipiendi. Secundò dici potest, concessionem beneficii esse conditionatam, nimirum sub conditione habendi intentionem Sacerdotii intra annum recipiendi: in cuius proinde conditionis defectu etiam dominium fructuum non acquiritur.

7. CONCLUSIO SECUNDA. *Quandocunque actus internus per se connectitur cum externo, vel ad ipsius valorem & moralem substantiam ex lege Divina, aut naturali requiritur, toties indirectè præcipitur a lege humana etiam actus internus.* Ita Suar, Reding, Layman, & comm. Ratio est: Quà lege præcipitur aliquis actus, eadem præcipiuntur omnia requisita ad talem actum legitime & verè ponendum: ergo si actus internus pertinet ad veritatem operis, quatenus à lege intenti, etiam actus internus indirectè cadit sub præceptum. Unde non satisfacit præcepto confessio, qui negligit internum dolorem; neque communio, qui Corpus Domini sacrilegè accipit; cum vera sacramentalis confessio internum dolorem, vera Communio mundiciem conscientie ex divina lege requirant.

8. CONCLUSIO TERTIA. *Actus internus tantum per accidens conjunctus cum externo per legem humanam præcipi, aut prohiberi non potest? quia talis actus internus non innotescit ex vi actus externi, adeòq; humane noscibilitati & iudicio non subjicitur.*

§ II.

Corollaria.

9. Colliges primò. Si quis impleat opus præceptum, ex specie sua bonum vel indifferens, satisfacere præcepto, quantumvis habeat malum finem, & intentionem discordantem ab intentione legislatoris, ita ut aliqua vitiosa circumstantia destruat moralem operis honestatem. Unde satisfacit Ecclesiastico præcepto audiendi Sacrum, qui illud audit ex fine vanæ gloriæ. Ra-

tio est: quòd finis & intentio legislatoris non cadit sub præcepto, siquidem modus agendi ex proposito virtutis & honestatis omnino est intrinsecus & latens. Ita Sottus, Navar, Castropal. & Commun.

Colliges secundò. Satisfieri præcepto, si opus, præceptum quoad substantiam voluntarie impleatur, quantumvis non habeatur expressa voluntas, & intentio satisfaciendi præcepto: quia lex non plus præcipit, quam voluntariam operis executionem: sed hæc habetur absque signata & reflexa intentione obediendi præcepto, quæ planè mentalis est, & interna, nec pertinet ad substantiam operis præcepti. Unde si die festivo audires Sacrum ad satisfaciendum voto, cum animo alterum Sacrum audiendi ad satisfaciendum præcepto Ecclesiæ, tamen satisfecisti præcepto Ecclesiæ, tametsi alterum Sacrum non audias.

Colliges tertio. Nihilominus requiri voluntatem & intentionem saltem exercitam ipsius operis ponendi, quòd sub præceptum cadit: quia non satisfacit præcepto, nisi ponendo illam substantiam & quidditatem actus, quæ sub præceptum cadit: sed sub præceptum cadunt actus humani liberi morales, qui absque aliqua intentione & voluntate operis tales esse non possunt: ergo si nè aliqua operis intentione & voluntate præcepto non satisfacit. Unde qui proflus involuntarie interesset Sacro, non satisfaceret præcepto illud audiendi, neque in ebrietate recitans aliquam orationem, præcepto vel voto debitam, satisfaceret suæ obligationi. Ita communiter tradunt DD.

Colliges quarto. Necessitatem prædictam intentionis esse in præceptis affirmativis: quia præcepta negativa pro objecto non habent actum moralem & humanum, sed solà omissione implentur. Unde præceptum abstinendi à carnibus impleres solà non comestione carnum, nulli licet accedente intentione abstinendi, aut præcepto obediendi. Castrop. in præf. p. 17. n. 4. Reding q. 16. controver. 3. n. 5.

ARTICULUS III.

Quæ pertineant ad formam legis humanæ.

SUMMARIÆ.

1. Forma legis interna & externa.
2. Ratio legis non est forma intrinseca legis humanæ.
3. Promulgatio debet esse solemnis & publica.
4. Non necessario fit per scripturam.
5. Prævia consultatio non est de ratione legis.
6. Leges requirunt verba significativa obligationis.
7. Ad valorem legis Imperialis requiritur promulgatio in singulis provinciis;
8. Non ad valorem aliarum legum.
9. Controversia de legibus Pontificiis.
10. Leges Pontificie non necessario requirunt publicationem in paribus.
11. Solvuntur objectiones.
12. Aliquando ex privilegio, vel consuetudine requiritur publicatio in paribus.
13. Ad obligationem requiritur bimestre tempus, nisi aliud exprimat.
14. Solvuntur objectiones.
15. Quid sentiendum de Pontificiis damnationibus sententiarum?
16. Ad nullius legis Ecclesiasticæ valorem per se requiritur acceptatio populi.
17. Neque ad valorem legis Civiliis.
18. Exponitur axioma Gratiani.

§. I.

Requisita Generalia.

A Legis materia ad ejus formam transgreditur, quæ vel est intrinseca, vel extrinseca. Intrinseca est juxta sup. dicta imperium legislatoris, quòd præsuppositivè includit intentionem & voluntatem subditos obligandi, quæ si abesse, legis substantia non subsistit, quantumvis omnino alia

alia requisita externa ponentur; quemadmodum in simili sublata intentione se obligandi neque votum, neque contractus subsistit. Forma externa sunt solemnitates extrinsecæ, præcipue circa promulgationem, ad legis valorem requisitæ. De his

2. Quæres primò. An ratio legis, sit forma intrinsecæ legis humanæ?

Respondeo negativè cum Suarez l. 3. c. 20. & dico, habere se per modum motivi & principii tenentis se ex parte objecti, quo nempe voluntas Superioris movetur adferendam legem. Ratio est: quia stante ratione legis fieri potest, ut Superior nolit legem condere, adedque ratio legis ab ipsa lege separari potest; non verò potest Superior habere efficaciam imperium, signo exteriori sese insinuans in animos subditorum, quin hoc ipso ad se legis substantia; unde hoc quidem legis formam constituit, non verò ratio legis. Sic in aliis quoque humanis actibus & moralibus quibusdam compositis evenire cernimus, ut ratio actus non constituit actum formaliter, e. g. ratio contrahendi non constituit contractum, nec ratio votendi votum &c.

3. Quæres secundò. An promulgatio legis debeat esse solennis & publica?

Respond. affirmativè; nam lex est regula communis & publica, quæ ad totam communitatem publicâ authoritate dirigitur: unde Imperator in l. *leges sacratissima. C. de legibus. Leges sacratissima intelligi ab hominibus debent, ut universi præscripto earum manifestius intellectu, prohibita declinent. Ad quod tamen non requiritur, ut in omnium & singulorum aures vel oculos insinuetur, sed ut juxta consuetudinem locorum modo quodam publico, vel scripto, vel voce præconis intimetur, ut majori parti communitatis sufficienter innotescere, & ad aures singulorum decurru temporis diffundi possit, per c. 1. de postulat. Prelator. ubi Sum. Pont. dicit: *Nec sit necessarium, cum constitutio solenniter editur, aut publice promulgatur, ipsius notitiam singulorum auribus per speciale mandatum, vel literas inculcare; sed id solum sufficit, ut ad ejus observantiam teneatur, qui noverit eam solenniter editam, aut publice promulgatam.* Sed*

4. Quæres tertio. An promulgatio necessariò per scripturam fieri debeat?

Respondeo negativè. cum communi Theologorum & Canonillarum. Atque ita habetur expressum c. *institutionis 28. q. 1. Institutionis nostre decreta, sive que scripto decrevimus, sive que in nostra præsentia videntur esse disposita, volumus ex quavis occasione convelli ac irritari. Et in §. Sed & quod constitutum est. Instit. de jure nat. gent. Civ. Quodcumque ergo Imperator per epistolam constituit, vel cognoscens decrevit, vel edicto præcipit, legem esse constat.*

Dices: Lex humana dividitur in scriptam & non scriptam, ubi nomine legis non scriptæ intelligitur consuetudo; juxta §. *sine scripto. l. c. ibi: sine scripto jus venit, quod usus approbavit. Et in c. Jus generale. dist. 1. dicitur: Lex est constitutum scripta: ergo omnis alia lex debet esse scripta.*

Respond. Illam divisionem fieri per hoc, quod

R. P. Mezg. Schol. Tom. II.

& frequentius & convenientius, non quod necessariò sit; cum enim lex sit regula publica & stabilis pro tota communitate, difficulter obtineret suum effectum solâ præconis proclamatione, nisi etiam in scriptum & tabulas redacta omnium oculis objiceretur.

Quæres quartò. An ad legis Civiles valorem requiratur prævia consultatio Principis cum suis proceribus?

Respondeo negativè, nisi speciale statutum alicujus regni, vel provinciæ potestatem legislativam Principis limitet ad suffragia statuum, vel procerum; quamvis enim sit de decentia, ejusmodi consultationem præmitti, cum tamen vis legislativa in solo Principe resideat, idcirco à sola ipsius voluntate, non ab aliorum suffragiis dependet.

Quæres quintò. An & quænam verborum expressio ad legis valorem requiratur?

Respondeo. Ad legis valorem requiruntur verba obligatoriam Superioris voluntatem exprimentia, qualia esse solent, *præcipio, jubeo, impero, veto, prohibeo, interdico.* Ita Suar. loc. cit. n. 15. cum communi. Ratio est: De substantia legis est, ut sit subditis debitè promulgata sub ratione legis, tanquam regulæ obligantis, & distinctæ à puro consilio, & admonitione: sed ejusmodi promulgatio non fit nisi per verba, eaque exprimentia imperium, & mandatum; sine his quippe potius censetur habere rationem consilii, quàm legis, vel præcepti, cum in dubiis benignior interpretatio sit facienda.

§. II.

Quantitas promulgationis ad leges Civiles requisita.

Quantitas promulgationis consideratur vel ex parte locorum, vel ex parte temporis, & sic

Quæres sextò. In quibus locis leges Civiles promulgari debeant, vel quantus temporis lapsus requiratur, ut subditos obligent?

Respondeo primò. Lex Imperialis, ut habeat vim obligandi, promulgari debet in singulis provinciis imperio subjectis, neque obligat ante lapsum duorum mensium à facta publicatione. Ita habetur in Nov. 66. & ex illa docent jurisperiti communiter. Quod ob paritatem rationis & æquitatis naturalis, in qua fundatur Imperatoria constitutio, meritò extenditur ad aliorum Regum & Monarcharum leges, qui regna & provincias gubernant diversis moribus & legibus, priusquam ejusmodi sceptro unirentur, institutas veluti & praxis regnorum confirmat: de regno Gallia testatur Augustinus à V. M. in præf. disp. 1. q. 4.

Respondeo secundò. Ad efficaciam obligatoriam legis humanæ in regnis & provinciis imperio non subjectis per se sufficit, ut promulgetur in metropoli, nisi ipsemet legislator certum modum obligationi præfixerit, vel aliud particularis consuetudo obtineat. Tunc enim lex accipit efficaciam obligatoriam, quando nihil ipsi deest ex omnibus sive de jure naturæ, sive positivi requisitis: sed legi in metropoli promulgatæ nihil deest: ergo. Minor prob. nam requisita

Q q 2

naturalia

naturalia sunt actus legis, & voluntas obligandi in legislatore, ac publica intimatio: sed hæc omnia adfunt, neque ex jure positivo aliquid ob stare supponitur: ergo. Unde ejusmodi lex statim suos sortitur effectus, ut nimirum subditi illa obligentur, cum in ipsorum notitiam venerit, & actus per legem irritati sint invalidi.

§. III.

Quantitas promulgationis requisita ad leges Pontificias.

9. Certum est, leges Episcopales ad sui valorem non requirere majorem solemnitatem, quam ut in Ecclesia matrice promulgentur, quo facto statim incipiunt obligare diocesanos, ad quorum notitiam pervenerunt. De Pontificiis igitur & universalibus constitutionibus, quibus tota Ecclesia obligatur,

Quæres primò. An constitutiones Pontificia Romæ promulgata habeant vim obligandi in totâ Ecclesia sine ulteriori publicatione? De hoc diversa sunt Authorum placita: nam primò necessariam esse promulgationem in singulis provinciis & Episcopatibus, & lapsum saltem duorum mensium, ut leges Pontificia obligare censentur, sentit Medina l. 2. q. 90. a. 4; utrumque negat Suarez l. 4. c. 15. Azor to. 1. l. 5. c. 3. q. 3. cum Vasq. Sylv. Menochio, aliisque: Salmanticenses hæc cap. 1. punct. 2. quamvis admittant, ad obligationem inducendam sufficere promulgationem in curia, tamen tempus bimestre requirunt à facta publicatione quam sententiam tenent Menoch. de arbitr. l. 2. casu 185. n. 19. Diana, Tabiena, Miranda, Valent, to. 2. disp. 7. q. 5. p. 5. Soto l. 5. de Just. q. 1. a. 4.

10. Respondeo & dico primò. Leges Pontificia Romæ promulgata probabilis habent vim obligandi pro tota Ecclesia absque ulteriori publicatione, nisi aliud exprimat, vel alicubi privilegium, aut consuetudo sit in contrarium, aut ipsa lex aliud exprimat. Ita Palaus Tr. 7. disp. 1. p. 11. Suarez l. 3. c. 16. aliique quos referunt & sequuntur Salmant. citati. Ratio est primò. Si requireretur major promulgatio, id vel esset ex natura rei, vel ex jure positivo: non ex natura rei, quia natura legis non nisi authenticam & solemnem promulgationem exigit, quæ tractu temporis singulis possit innotescere: unde leges regie & diocesane per se non nisi in curia & Ecclesia matrice exigunt promulgari. Non etiam ex jure positivo: hoc enim esset constitutio Novellæ 68. sed illa tantum disponit in terris & provinciis Imperii.

Nec refert: quod in cap. 1. de novi op. nuntiatur dicatur: *Quemadmodum leges non dedignantur sacros Canones imitari, ita SS. statuta Canonum Principum constitutionibus adjuvantur.* Ex quo inferunt aliqui: cum ergo SS. Canones de modo ferendi leges nihil statuerint, juris civilis constitutio observanda erit. Nam Respond. negando consequentiam. Juxta communem quippe interpretationem sensus illius capit. est, quòd in causis, judiciis & sententiis particularibus, ubi Canonica leges deficiunt; non autem in ipso exercitio potestatis legislative servanda sint le-

ges Civiles, per imitationem & congruitatem, non per obligationem & necessitatem, ut bene exponunt Salmant. hæc c. 1. puncto 2. n. 88.

Accedit secundò praxis Curia Romana, ubi causa ex toto orbe illic devoluta judicatur secundum Bullas Romæ publicatas, quantumvis nec sint insertæ corpori juris, nec in partibus publicata, quod absque injustitia fieri non posset, si illarum publicatio in partibus ad earum obligationem & valorem foret necessaria. Bulla quoque Cœnæ Domini, aliæque Bullario contentæ per solam publicationem Romæ factam obligare censentur.

Tertiò. Frustrà Summi Pontiff. volentes suas leges publicari in partibus & singulis Episcopatibus, illam suam voluntatem specialiter exprimerent, & significarent, si esset conditio essentialis & per se necessaria: atqui specialiter exprimunt: ut patet ex c. 13. de panit. & remiss. & bulla Pii V. de obligatione Concilii Trid.

Dices tamen primò. Jus Civile solet observari ab Ecclesia circa materias, in quibus nihil speciale determinatum est à Jure Canonico; sed circa modum promulgandi leges Ecclesiasticas nihil est specialiter determinatum à Jure Canonico: ergo. Major constat ex cap. 1. de novi op. nuntiatur, ubi dicitur: *Quemadmodum leges non dedignantur SS. Canones imitari, ita SS. statuta Canonum Principum constitutionibus adjuvantur.* Minor etiam videtur certa, cum nihil clari juris à SS. Canonibus de modo promulgandi possit afferri.

Secundò est consentaneum aequitati naturali, ne leges prius obligent, quam debere veniant in notitiam subditorum, ne ignorantes peccati arguantur, & periculum animarum causetur. arg. cum infirmitas de panit. Sed leges Romæ publicata non possunt moraliter venire in notitiam remota, & ultramontanarum regionum & provincialium sine speciali promulgatione: ergo.

Tertiò constat experientia, quòd Bullæ Romæ promulgata etiam promulgentur in partibus, quod frustra fieret, si promulgatio Romæ facta ad obligationem sufficeret.

Quartò in c. 13. de panit. & remiss. decretum, quòd constitutio, quæ Medici incurunt poenam excommunicationis, nisi infirmos, ad quos fuerit vocati, ante omnia inducant ad confessionem & c. non prius obliget, quam prius fuerit à Prelatis locorum promulgata: ergo hoc ipsum propter identitatem rationis erit extendendum ad alias constitutiones arg. l. 12. & 13. ff. de LL. sicut & nos constitutionem Novellæ 66. ob eandem causam ad alias leges Imperatorias extendimus. Et sanè si leges Imperatoria propter validitatem Imperii exigunt promulgationem in singulis provinciis, cur non & leges Ecclesiasticæ, cum Ecclesia sit longè magis per totum orbem dilatata.

Respondeo ad 1. Solet ab Ecclesia observari jus Civile in modo ferendi leges, & per eas fideles obligandi, nego; in causis & judiciis forentibus, ubi Canonica leges deficiunt, concedo: hoc enim & non plus ex cit. c. 1. eruitur, aliis certè etiam duorum mensium tempus, quòd per eandem authenticam præscribitur, ad Ecclesiasticæ legis obligationem requireretur, quòd tamen est contra praxin Curia Romana.

Ad 2. nego minor. Siquidem Catholici Principes & Metropolitanæ Romæ habent suos Legatos & Agentes, per quos omnia, quæ Romæ emanant, iisdem communicantur, unde & ipsi suis subditis communicare possunt.

Ad 3. Respondeo. Illam promulgationem non esse de necessitate simpliciter sed ad melius esse, ut nempe leges, quæ per promulgationem Romæ factam acceperunt virtutem intensivam obligandi totam Ecclesiam, etiam extensivam seu diffusivam obligandi efficaciam per ignorantiam remotionem in ultramontanis partibus fortiantur, quæ tandem impeditur, quamdiu lex invincibiliter ignoratur.

Ad 4. Respondeo primò negando suppositum consequentis, quòd sit identitas rationis inter hanc aliasque Pontificias constitutiones, cum enim Summus Pont. causam & rationem requisitæ publicationis per Prælatos locorum non expresserit, gratis dicitur inter hanc aliasque constitutiones esse rationem identitatis; quam Curie Romanæ contraria praxis evertit.

Respondeo secundò negando antec. non enim ibi Pontifex suspendit obligationem suæ constitutionis usque ad publicationem, sed tantummodo executionem gravis pœnæ, nempe exclusionem ab ingressu Ecclesiæ. Verba sunt: *Si quis autem medicorum hujus nostræ constitutionis, postquam per Prælatos locorum fuerit publicata, transgressor extiterit, tandem ab ingressu Ecclesiæ arceatur, donec pro transgressione hujusmodi satisfecerit competenter.*

Ubi vides, publicationem Prælatorum non requiri, quasi ante ipsam medicus non possit esse transgressor constitutionis, sed ne possit ad evitandam pœnam censuræ Ecclesiasticæ legis ignorantiam allegare. Quæ ratio non ubique militat. Paritas objecta de legibus Imperatoris nihil evincit, primò, quia [ut habet Clariss. P. Robertus König l. 1. tit. 2. §. 9. n. 20.] Novellæ 66. extensio ad alias leges Imperatorias non tantum habet pro causa rationem paritatis, sed præcipue verba ipsius rubricæ, ac tituli, quæ sunt generalia pro omnibus legibus: *Ut facta nova constitutiones post infirmationes earum post duos menses valeant.* est autem receptum dogma apud Juristas, quòd quando rubrica perfectum sensum reddit, habeat authoritatem textus in his, in quibus nigro, seu textui non repugnat.

Insuper in tota Ecclesia magna est circa mores, & Ecclesiasticas observationes conformitas, quæ non habetur in diversis provinciis, regnis, nationibus Imperio Romano subiectis: unde non est tanta ratio in singulis Episcopatibus universales Ecclesiæ leges promulgandi, quanta est diversis provinciis promulgandi leges imperiales.

12. Dixi tamen notanter in conclusione: *nisi alicubi privilegium, vel consuetudo sit in contrarium*: nam haberi à Rege Hispaniæ, autores Hispani; à Rege Galliæ, autores Galli testantur, simile privilegium, quo Pontificia diplomata non solum absque publicatione in ipsorum ditionibus facta non obligant; sed neque sine Regio consensu publicari possunt. Pariter videtur esse consuetudo nostræ Germaniæ, vel, ut loquitur Layman l. 1. tract. 4. c. 2. benigna interpretatio,

ut Pontificiæ Bullæ præferim irritatoria, abrogatoria, censuras Ecclesiasticas, & jurisdictionem fori penitentialis concernentes, &c. ante publicationem in diocesis factam obligare non censentur, uti nec Tridentinum [extra materiam fidei] obligare cernimus in iis partibus, ubi non est promulgatum.

Respondeo & Dico secundò. Quando lex 13. Canonica vel Civilis nullum tempus pro inducenda obligatione determinat, nullam neque respectu præsentium in curia, neque respectu absentium & distantium parit obligationem ante lapsum duorum mensium à facta publicatione. Ita Salmanic. hic cap. 1. punct. 2. cum Authoribus sup. allegatis. Ratio est: quia facta publicatione requiritur aliquod tempus, quo lex publicata moraliter venire possit in notitiam subditorum & per communicationem in toto corpore communitatis divulgari. Ut habetur c. 1. de concess. prob. in 6. estque jure naturæ requisitum ex sententia S. D. I. 2. q. 90. a. 4. ad 2. sed quando in lege non assignatur determinatum tempus, quo lex humano modo ad subditorum aures perveniat, illud taxandum est juxta æstimationem & arbitrium prudentum: si ergo prudentum arbitrio tale tempus jam fuerit taxatum, & terminus positus; etiam ejusmodi taxationi & determinationi standum erit. Atqui in *auth. ut facta nova constitutiones collat. 5.* prudentissimorum virorum judicio pro legibus imperialibus determinatum est tempus duorum mensium à facta publicatione, quanquam minimè ignorarent, quòd lex citius in præsentium, quàm distantium notitiam perveniret: ergo juxta hanc prudentum æstimationem tempus obligationis mensurandum erit.

Roboratur nostra sententia ex Bulla Pii IV. sicut ad sacrorum. Ubi ad propositam questionem, ex quo tempore cœperint obligare decreta Tridentini ad jus positivum pertinentia, respondet: *Quia jure etiam communi sancitum est, ut constitutiones novæ vim non nisi post certum tempus obtineant, æquum nobis & justum visum est, prædicta decreta à Calendis Maji proxime præteriti omnes obligare cœpisse.* Quibus verbis Summus Pontifex dispositionem juris communis de requisito temporis tractu ad legis obligationem approbat, justam & æquam esse declarat, etiam pro legibus Ecclesiasticis.

Dices primò. Eorundem Jurisperitorum judicio prudenter requiritur publicatio in singulis provinciis, nec illa tamen est necessaria in legibus Canonicis, aut terris Imperio non subiectis: ergo neque temporis determinatio ab ipsa facta ad obligationem inducendam observanda erit.

Secundò. Causa debite applicata, & positis omnibus requisitis ad agendum, operatur suum effectum: sed lex in Curia promulgata jam est debite applicata respectu præsentium, habetque omnia requisita necessaria ad pariendam obligationem: ergo non est cur non dicatur subditos præsentibus obligare.

Respond. ad 1. Discrimen esse, quòd ad cuiuscumque humanæ legis obligationem inducendam ex natura rei requiritur aliquis tractus temporis,

quem si lex ipsa non exprimat, hoc ipso presumitur tacite illum requirere, qui prudentum iudicio pro sufficiente agnoscitur: atqui ad obligationem inducendam ex natura rei non requiritur publicatio in omnibus provinciis subiectis, cum modus leges in Curia promulgatas divulgandi aliis viis obtineri possit.

Ad 2. nego min. nam ut efficacia obligatoria quam lex per promulgationem formaliter obtinet, operetur suum effectum in subditis, per modum conditionis requiritur notitia in majori parte communitatis, quae non habetur statim post promulgationem praesentibus factam.

17. Quaes octavo. Utrum Bullae Pontificiae, quibus aliqua sententiae Authorum tanquam scandalosae, & temerariae damnantur, & praedicari prohibentur, obligent ante publicationem in dioecibus factam, dummodo aliis sufficienter innotescant?

Respond. affirmativè: Nam eiusmodi Bullae Apostolicae non tantum sunt praecipuae, sed etiam declaratoriae veritatis, neque statuunt aliquid jus novum, sed, quid sit juris Divini, vel naturalis, exponunt, & roborant. Atqui fideles tenentur se conformare Summi Pontificis definitivae declarationi, independentem à facta speciali publicatione, quotiescunque aliquid è Cathedra definit atque declarat tanquam viva fidei & morum regula: siquidem [ut specialiter dicitur in Tract. de fide] Sum. Pont. è cathedra loquens non potest errare, sive proponat credenda, sive agenda: cum enim Ecclesia DEI aequè indigeat morum sanctitate, quam fidei unitate, tam esset absurdum, si caput Ecclesiae approbaret turpia pro honestis, vel damnaret honesta pro turpibus, quam si approbaret falsa pro veris, vel damnaret vera pro falsis: sicut ergo facta Romae solemni canonizatione alicujus Sancti, teneor ipsi habere pro Sancto, quamprimum mihi illa canonizatio sufficienter innotescit, etiam non facta promulgatione in partibus, sic teneor illam opinionem habere pro falsa, quam Sum. Pont. veluti falsam, scandalosam &c publice ex cathedra declaravit, quantumvis nulla specialis promulgatio in partibus accesserit.

§. IV.

An requiratur acceptatio populi?

16. Respondeo & dico primo. Nec Iges Pontificiae nec alterius Ecclesiasticae valor dependet ab acceptatione populi. Suarez l. 4. c. 16. cum communi. Et ratio primi est, quod Summus Pontif. plenariam potestatem legislativam accepit immediatè à Christo per illa verba: *Pasce oves meas. Quodcumque ligaveris super terram &c.* Unde in exercitio hujus potestatis non ipse à populi consensu pendere, sed populus ad legem acceptandam ab ipso obligari potest. Ratio secundi est, quod neque Praelati Ecclesiastici à populo, sed immediatè à Summo Pont. vel Episcopis, &

mediatè à Christo potestatem leges ferendi acciperint: unde à populi acceptatione in illa non dependent.

Respondeo, & dico secundo. Neque leges civiles summorum Magistratum à populi acceptatione dependent: Nam primo: In ejus potestate non est legem acceptare, vel rejicere, quae tam in foro externo, quam interno tenetur legi obedire: sed populus tenetur obedire legi justae & rationabili: ergo. Secundo. Si obligatio legis penderet ab acceptatione subditorum, tunc potestas legislativa magis esset in populo & subditis, quam in Principe & Legislatore: quia illi habet auctoritatem legislativam, à quo dependet, ut lex obliget & executioni mandetur: sed hoc penderet à populo: ergo. Tertio. Si populus transfudit in Principem absolutam potestatem gubernandi, & leges ferendi, tunc etiam se abdicavit omni illa potestate: ergo illa potestas non amplius dependet à placito populi. Quarto. Si Principi legem justam condenti populus justè posset resistere, utrinque daretur bellum justum: sed hoc est absurdum: ergo.

Nec obstat primo textus Gratiani ex D. Augustino c. *istis §. leges. dist. 4. leges instituntur, cum promulgantur; firmantur, cum moribus mentium comprobantur*: sensus enim est, leges firmari per usum & acceptationem populi firmitate facti, non juris, & secundum perfectionem accidentalem, quam lex ab exercitio & usu subditorum accipit, ne vigor ex ipsis non usu, vel contraria consuetudine enervetur.

Nec obstat secundo, quod multa leges etiam Ecclesiasticae dicantur non esse receptae: Nam sensus non est, quod arbitrio populi legum obligatio fuerit excussa, earumque valor ablatas: sed quod, cum continerent notabile gravamen, neque de Legislatore prudenter praesumeretur, quod grave onus populo voluerit imponere, illa leges in provinciis, aut dioecibus non fuerint promulgatae, & sic cum tacita coiventia & consensu Legislatoris earundem executione suspensa, contra ipsas denique praescriptum fuerit.

Quo sensu etiam interpretandus est textus c. 6. de Clericis conjugatis, ubi Sum. Pont. pro sufficienti causa Gracos Sacerdotes excusante à voti continentiae agnoscit, quod Orientalis Ecclesia votum continentiae non admisit.

Ubi tamen observandum, in pluribus regni conditione habenas regni Principibus à populo delatas fuisse, ut ipsorum leges & statuta non nisi addito populi consensu obligarent, quo casu populo ad legis valorem populi consensu requiritur, prout in regno Arragoniae & Lusitaniae praedicari testantur Palaus, Granado, & alii. Res autem tamen advertunt Salmanticenses, tunc non esse dependentiam Principis à populo in acceptanda lege condita, sed in ipsa lege condenda, eò quod populus in translatione suae potestatis mixturam à Monarchico, & Aristocratico, vel

Democratico statu elegerit,